

תוכן

3.....	מבוא
4.....	פרק 1 אינטראקציה בין מורים לתלמידים בכיתה
4.....	1.1 אינטראקציה
4.....	1.2 אינטראקציה בין מורים לתלמידים
5.....	1.3 המשוב
6.....	1.4 משוב לא רשמי או הערות בלבד
6.....	1.5 משוב חיובי
7.....	1.6 משוב שלילי
8.....	פרק 2 הכשרת המורה כגורם משפיע על תחושת מסוגלות
8.....	2.1 שחיקה ושחיקה בהוראה
11.....	2.2 תחושת מסוגלות, ונתינת כלים להתמודדות אשר משפיעים על תחושת המסוגלות של המורים
11.....	2.3 העצמת המורים בכוונה לתת מענה לתחושת המסוגלות של המורה
13.....	2.4 השפעת תחושת העצמת המורה על יחסו בכיתה
14.....	3. גורמי הצלחה אצל ילדים
14.....	3.1 הסביבה כגורם מעצב של הילד
15.....	3.2 השפעת הסביבה הכללית על תחושת המסוגלות והצלחה של הילד
18.....	3.3 השפעת האקלים הפדגוגי על תחושת המסוגלות והצלחה של התלמידים
20.....	פרק 4 דיון
23.....	סיכום
24.....	ביבליוגרפיה

מבוא

האופן שבו ניתן להשפיע בצורה מיטבית על הצלחתם הלימודית של התלמידים במערכות החינוך, היננו נושא רחב ואשר מעסיק כל העת את גורמי החינוך השונים ואת עולם המחקר. מחקרים שונים בדבר סוגים שונים של הוראה והשפעתם על התלמידים ועל חוויות הלמידה, נערכים לעיתים מזדמנות. סוגיות נוספות, כגון תחום הלמידה חברתית-רגשית כגורם המשפיע על הצלחת התלמידים בלמידה והשבחתה, גם הן נידונו רבות לאורך השנים.

תחום נוסף אשר עולם המחקר עוסק בו שנים רבות, הוא תחום השחיקה של מורים וירידת המוטיבציה שלהם. נושא השחיקה בהוראה תופס מקום מרכזי, זאת בעקבות אחוזי נשירה גבוהים בקרב המורים, בעיקר החדשים. השערות ומחקרים רבים נערכים בניסיון לבחון מענים שונים, לשיפור המוטיבציה של המורים בתחום ההוראה ולמתן את השחיקה הקיימת.

במחקר זה ברצוני לבחון היחס בין ההשפעה של הכשרת המורה על תחושת המסוגלות שלו והדימוי העצמי שלו בתחום הפדגוגי ובעקבות כך את האמון שלו ביכולת להצליח להוביל את תלמידיו להצלחה, לבין ההשפעה על תחושת מסוגלות והצלחת התלמידים בתחומים אלה.

כלומר, ברצוני לבחון האם ניתן למצוא כי האמון האישי של המורה בעצמו ובהוראה שלו, הוא עצמו יכול להיות גורם להצלחת התלמידים, כתוצאה מכך שיש להם מוטיבציה ואמון בעצמם להצליח. על בסיס קשר זה, הבחינה אם הכשרות מורים שונות יכולות לפתח במורים שחוקים, מוטיבציה ואמון בעצמם ובתלמידים, ובכך בעצם להשפיע גם על ההצלחה הלימודית של התלמידים בפועל.

בחינה זו תעשה באמצעות סקירת ספרות המחקר הקיימת בתחום ותוך אינטגרציה בין מחקרים שונים. לבסוף הסקת המסקנות תיעשה באמצעות דיון בנוגע לממצאים השונים בניסיון להגיע למענה על שאלת המחקר.

אני חושבת כי מחקר זה יכול לתרום לסייע לי להבין בצורה מיטבית יותר, כיצד אני יכולה לשפר את אופן ההוראה שלי בכיתה, וכיצד אני יכולה לקדם את התלמידים שלי בצורה טובה יותר על מנת שיוכלו להגיע להישגים גבוהים. אני חושבת כי מחקר זה יוכל לסייע גם למורים ומנהלים אחרים למצוא את הדרכים לקדם את התלמידים שלהם בלמידה ובבניית מוטיבציה ללמידה, ובסופו של דבר להגיע להישגים טובים וגבוהים.

פרק 1 אינטראקציה בין מורים לתלמידים בכיתה

פרק זה יעסוק באופן כללי בהגדרת האינטראקציה בין מורים לתלמידים ויתמקד באינטראקציה החברתית והרגשית בין מורים ותלמידים. עיקר הפרק יעסוק באינטראקציה בתחום המשוב/ פידבק שבין המורים לתלמידים, ולחשיבותו בנוגע לבניית מוטיבציה לימודית בקרב תלמידים.

1.1 אינטראקציה

ההגדרה לאינטראקציה בתחום הסוציולוגי, היא פעילות גומלין הקיימת בין שני בני אדם או יותר. גישת האינטראקציה המבנית מניחה כי פעילות הגומלין בין חלקי הקבוצה השונים הינה נגזרת של תפקיד של כל אחד מחברי הקבוצה. תפקיד זה הינו פועל יוצא של מכלול הציפיות הידועות מראש מאותו אדם-הממוקם באותה עמדה (אדר-בוניס, 2009).

גישת האינטראקציה הסימבולית מניחה כי הגדרת התפקידים נוצרת תוך כדי פעילות הגומלין וכי אופן האינטראקציה הוא שמגדיר את התפקידים השונים. האינטראקציה הסימבולית טומנת בחובה גישות שונות שההבדל ביניהן הוא מידת ההשפעה שהן מייחסות לתפקיד, לאופן בו הוא נבנה ומשתנה ועד כמה הינו מוגדר וברור בין חלקי הקבוצה (אדר-בוניס, 2009).

על פי גישות אלה התפקידים השונים בתוך קבוצה הינם דינאמיים ועשויים לעבור שינויים רבים בהתאם לפעילות הגומלין המתרחשת. הם עשויים להכיל בתוכם סתירות וגמישות רבה בין המשתתפים השונים. בהתאם לכך, ניתן לשנות את הגדרת התפקיד ופעילות הגומלין על בסיס סוג הקשרים השונים ועל בסיס הצרכים השונים שעולים (אדר-בוניס, 2009).

1.2 אינטראקציה בין מורים לתלמידים

עולם החינוך עובר בשנים האחרונות לא מעט תהפוכות בנוגע לסוגיות רבות בתחום. חלק מאותן סוגיות עוסק בניסיון להגדיר מחדש את תפקיד המורה, לא רק כאדם המקנה ידע אלא כמי שנועד להכין את התלמיד לחיים מלאים. זוהי הכנה לחיים חברתיים, הקניית מיומנויות בין אישיות, פיתוח יכולות יצירתיות ויכולות להתמודד עם מצבים שונים בחיים כגון מצבי לחץ, חרדה וטראומה (בירנבאום, 2009). סוגיה נוספת עוסקת בתפקיד המורה בתוך תהליך הקניית הידע לתלמידים וכמנהל הכיתה (גור זיו, 2013). אחד התחומים המתפתחים בשנים האחרונות הוא למידה חברתית-רגשית (שפרלינג, 2018). התפיסה הרווחת כיום בחינוך הבית ספרי הוליסטית במהותה, מדגישה את הצורך לשלב בין העולם החברתי רגשי, המוסרי, האזרחי והאינטלקטואלי של התלמידים (Goroshit & Meirav, 2016). טיפוח המשאבים בתחומים אלה נועד לקדם את סיכויי התלמידים לחיות חיים מספקים ומשמעותיים. תפיסה זו מנחה כיום מערכות חינוך ברחבי העולם ומשמשת בסיס לפרויקטים רחבי היקף. העניין הרב בלמידה ומיומנויות רגשיות-חברתיות נובע במידה רבה מעדויות כי מיומנויות אלה תורמות לתלמידים ומשפיעות על הצלחתם בבית הספר (הדר-פקר, 2013).